

Лемоні Снікет

ЛИХО ТА Й ГОДІ

ЗЛОЩАСНИЙ ТАРТАК

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

ББК 84.7(Спо)
С53

Lemony Snicket. The Miserable Mill
Copyright © 2000 by Lemony Snicket
All rights reserved

Опубліковано за згодою
з HarperCollins Children's Books,
відділенням HarperCollins Publishers, Inc.

Переклад з англійської
Анатолія Онишка

Ілюстрації Яни Гавриш

Снікет Л.

С53 Злощасний тартак: Повість / Пер. з англ. А. Онишка. —
Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. — 192 с. —
(Серія “Лихо та й годі”)

ISBN 966-692-942-2

“Злощасний тартак” — четверта книга світового дитячого бестселера “Лихо та й годі” американського письменника Лемоні Снікета. За даними журналу Newsweek, загальний наклад повістей про сиріток Бодлерів сягнув 50 млн. примірників.

ББК 84.7(Спо)

*Охороняється законом про авторське право. Жодна частина даного видання
не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді
без дозволу автора перекладу чи видавництва.*

ISBN 966-692-740-3 (серія)
ISBN 966-692-942-2 (укр.)

© Онишко А., переклад, 2006
© Навчальна книга – Богдан,
художнє оформлення, 2007

Шановний читачу,

бажаючи вам усього найкращого, я сподіваюся, що ви вибрали цю книжку не тому, що хотіли отримати задоволення від чогось приємного. Якщо це й справді так, то раджу негайно відкласти її, бо з усіх книжок, де описуються нещастя сиріток Бодлерів, “Злощасний тартак” розповідає про найсумніший період їхнього життя. Вайлет, Клауса і Сонечко Бодлерів посилають працювати в Мізервіль на лісопилку, і там за кожною колодою на них чатують напасті та біди.

Мені дуже шкода, та мушу повідомити, що на сторінках цієї книжки вам доведеться стикнутися з такими неприємностями, як велетенські механічні кліщі, несмачна запіканка, чоловік із хмарою тютюнового диму замість голови, гіпнотизерка, жахливий нещасний випадок, що призводить до каліцтва, і талони.

Я пообіцяв правдиво описувати все, що трапляється з трійкою безталанних дітлахів, але ж ви не давали обіцянки все це читати. Тому, якщо ви надаєте перевагу радіснішим оповідям, то вам краще вибрати для читання щось інше.

З усією належною повагою

Лемоні Снікет

Lemony Snicket

Присвячується Беатріс:
Любов моя метеликом літала,
І раптом кажаном шугнула смерть,
І, як сказала поетеса Емма Монтана Макелрой,
“на тому й край”.

РОЗДІА ПЕРШИЙ

Колись у своєму житті — а я впевнений, що чекати залишилося недовго, — ви, читаючи книжку, зауважите, що вже перше речення у ній натякне вам, на яку розповідь слід сподіватися. Наприклад, у книжці, що починається реченням “Давним-давно у дуплі

старезного дерева жила-поживала сім'я маленьких спритних бурундучків”, ймовірно, йтиметься про балакучих звіряток та їхні витівки. Книжка, що починається реченням “Емілі сіла й ковзнула оком по викладених гіркою пиріжках з чорниціями, які напекла для неї матуся, та їй не давали спокою думки про кілочки для наметів, тому до пиріжків вона навіть не доторкнулася”, розповідає, мабуть, про дівчаток-щебетух, які влаштовують чудовий пікнік. А в книжці, що починається реченням “Від Гері пахло шкірою його новісінької бейсбольної рукавички, і він нетерпляче чекав на свого найкращого другаку Леррі, котрий ось-ось мав з'явитися з-за рогу”, йдеться, мабуть, про розпашілих хлопчаків, які виборюють спортивні трофеї. І якщо вам подобаються витівки, розваги на пікніку чи трофеї, ви оберете, яку книжку прочитати, а решту пошпурите геть.

Та наша книжка починається реченням: “Сирітки Бодлери дивилися крізь закіптюжене вагонне вікно на зловісну чорноту Крайнього

лісу, роздумуючи, чи настане хоч колись у їхньому житті світла днина”. Тому ви одразу здогадаєтеся, що ця історія відрізнятиметься від оповідок про Гері, Емілі чи спритних бурундучків. І все це — з тієї простої причини, що життя Вайлет, Клауса і Сонечка дуже відрізняється від життя більшості людей, а головна відмінність — у кількості бідувань, нещастя та ударів долі. Цим діткам ніколи навіть думати про витівки, бо лихо щомиті наступає їм на п’яти. Вони не влаштували жодних пікніків, відколи їхні батьки загинули в пожежі. А найбільшим трофеєм чи призом, який вони могли би здобути, був би Кубок За Безталання. Звісно, це страшенно несправедливо, та така вже наша історія. І тепер, коли я вже сказав, що книжка розпочинається реченням: “Сирітки Бодлери дивилися крізь закіптюжене вагонне вікно на зловісну чорноту Крайнього лісу, роздумуючи, чи настане хоч колись у їхньому житті світла днина”, вам краще відкласти цю книгу, якщо ви хочете уникнути неприємної розповіді.

Сирітки Бодлери дивилися крізь закіптюжене вагонне вікно на зловісну чорноту Крайнього лісу, роздумуючи, чи настане хоч колись у їхньому житті світла днина. Скрипучий гучномовець повідомив, що через кілька хвилин вони прибудуть у містечко Мізервіль, де мешкає їхній новий опікун, і діти мимоволі подумали: хто з дива дивного забаг поселитися у такій темній і моторошній місцині? Вайлет, якій було чотирнадцять, дивилася на дерева. Дуже високі і майже без гілок, вони нагадували металеві труби. Вайлет була винахідницею, і завжди подумки конструювала механізми та пристрої; волосся у неї було перев'язане стрічкою, щоби краще думалося. Тепер, розглядаючи дерева, вона захопилася розробкою механізму, який допоміг би вилазити на верхівку будь-якого дерева, навіть зовсім голого. Дванадцятирічний Клаус дивився на вкритий брунатним кущуватим мохом підлісок і намагався пригадати, чи читав він щось про мізервільські мохи і чи є серед них їстівні. А Сонечко, ще зовсім маляtko,

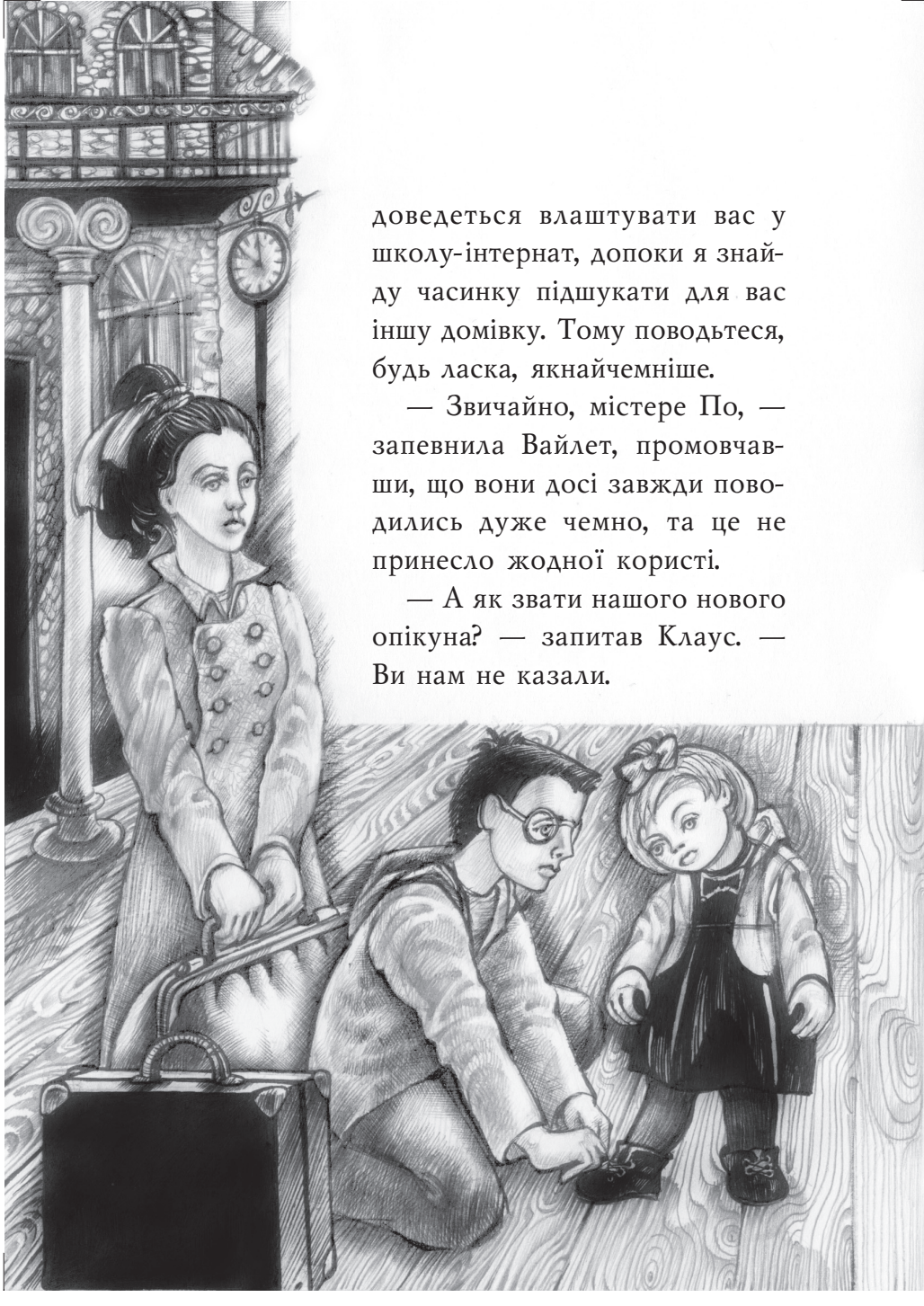
дивилася на сіре, як дим, небо, що мокрим светром нависало над лісом. У Сонечка вирости вже чотири гострі зубчики, і, оскільки, понад усе на світі вона любила кусати ними різні предмети, то тепер зацікавлено вишукувала бодай щось придатне для кусання. Та навіть попри те, що Вайлет проектувала свій винахід, Клаус обмірковував плани вивчення мохів, а Сонечко у передкусальних вправах відкривала і закривала ротик, Крайній ліс мав такий безрадісний вигляд, що дітей не полишали сумніви: чи буде їхня нова домівка справді привітною до них?

— Який чудовий ліс! — зауважив містер По, відкашлюючись у білу хустинку.

Містер По був банківський службовець, котрий після пожежі вів справи Бодлерів, і мушу вам сказати, це йому вдавалося не найкращим чином. У нього було два основні обов'язки: знайти для сиріт хороший притулок і зберегти величезний спадок, залишений їхніми батьками. Однак досі кожен новий притулок, знайдений містером По, обертався на катастрофу — тут це слово означає

“був справжнім лихом, пов’язаним з трагедією, обманом і Графом Олафом”. Граф Олаф — це страшний чоловік, який хотів прибрати до рук статки Бодлерів, вдавався до всіляких, найрізноманітніших, наймерзенніших махінацій, щоби вкрати ці статки. Раз по раз йому це майже вдавалося, раз по раз сирітки Бодлери розгадували його плани, та щоразу йому вдавалося наживати п’ятами — а містер По тільки те й робив, що відкашлювався. Тепер він супроводжував дітей до Мізервіля, і мені дуже прикро казати вам, що знову з’явиться Граф Олаф, та уже з іншим огидним планом, а містер По знову не зможе бодай чимось зарадити справі й допомогти дітям.

— Який чудовий ліс! — знову промовив містер По, закінчивши відкашлюватися. — Гадаю, діти, що тут вам буде затишно, і він стане для вас доброю домівкою. У кожному разі сподіваюся на це, адже мене щойно підвищили в Управлінні Грошових Штрафів. Тепер я Віце-Президент Департаменту Розмінної Монети, і буду заклопотаний, як ніколи. Якщо у вас тут щось піде не так, мені

доведеться влаштувати вас у школу-інтернат, допоки я знайду часинку підшукати для вас іншу домівку. Тому поведіться, будь ласка, якнайчемніше.

— Звичайно, містере По, — запевнила Вайлет, промовчавши, що вони досі завжди поводитись дуже чемно, та це не принесло жодної користі.

— А як звати нашого нового опікуна? — запитав Клаус. — Ви нам не казали.

Містер По витяг з кишені клаптик паперу і примружився, намагаючись прочитати написане.

— Його звати містер Вуз... містер Кві... — не можу вимовити. Ім'я дуже довге і складне.

— Дозвольте? — попросив Клаус. — Може, я розберу, як воно вимовляється.

— Ні-ні, — заперечив містер По, ховаючи папірець. — Якщо

це надто складно для дорослих, то для дитини й поготів.

— Ганд! — вискнула Сонечко.

Як більшість малят, Сонечко спілкувалася переважно звуками, які почасти доволі складно перекласти зрозумілою мовою. Цього разу вона, мабуть, хотіла сказати: “Але Клаус читає багато складних книжок!”

— Він вам скаже, як до нього звертатися, — провадив містер По, не звертаючи уваги на Сонечко. — Ви знайдете його в головній конторі лісопильні “Щасливі запахи”. Як мені пояснили, вона розташована неподалік від вокзалу.

— Хіба ви не підете з нами? — поцікавилася Вайлет.

— Ні, — відповів містер По і знову кашлянув у хустинку. — У Мізервілі потяг зупиняється тільки раз на добу, і якщо я зйду, то доведеться заночувати, промарнувавши робочий день. Я тільки висаджу вас й одразу поїду назад до міста.

Сироти Бодлери стривожено поглянули у вікно. Їх не надто тішила перспектива бути

висадженими у незнайомому місці, немов вони — піца, яку розвозять на замовлення, а не трійко дітей, самотніх на цілому білому світі.

— А що, коли з'явиться Граф Олаф? — спокійним тоном поцікавився Клаус. — Він поклявся, що знову знайде нас.

— Я дав містерові Бек..., містерові Дью..., я дав вашому новому опікунові детальний опис Графа Олафа, — сказав містер По. — Отож, якщо йому стрілить в голову з'явитися в Мізервілі, то містер Шо..., містер Гек... повідомить про це владі.

— Але Граф Олаф завжди змінює вигляд, — зауважила Вайлет. — Подекуди його важко впізнати, хіба тільки по татуюванню на кісточки.

— Татуювання я також вніс в опис, — нетерпляче пояснив містер По.

— А як щодо помічників Графа Олафа? — запитав Клаус. — Як правило, він бере з собою принаймні одного, щоби допомагав у шахрайствах.